

Protokoll

Osteolog

Den stora skallen kommer från en människa. Titta på skallen. Finns det något ni tycker ser konstigt ut? Är det en man eller kvinna? Förklara:

Baksidan av skallen har en spricka som troligtvis tyder på ett slag med något tillhygge.

Skallen har en något lodrätt samt rundad form och ögonbrynsbågarna är inte särskilt markerade.

Män och kvinnors kranier skiljer sig på en rad punkter. Pannan – sluttar lätt bakåt hos mannen, medan kvinnans är lodrät och avrundad. Ögonbrynsbågarna – är markerade hos män, medan kvinnors är små eller saknas. Ögonhålorna – är mer fyrkantiga hos mannen. Ögonhålans övre kant är tunn och skarp hos kvinnor, medan den är bred och rundad hos män. Käkpartiet – är ofta större och mer fyrkantigt hos män, medan kvinnors haka är rundad eller lite spetsig.

Sammantaget kan utseendet på kraniet tillsammans med resterande fynd tyda på att skallen har tillhört en kvinna.

Vilket djur kommer den mindre skelett-delen från?

Hund

Titta på tänderna från människan. Går det att säga något om hur bra eller dåliga tänderna har varit hos den här personen?

Tänderna är hela och inte nedslitna. Detta tyder på att kvinnan har vuxit upp med bra tillgång till föda och inte behövt använda tänderna som redskap vid arbete. Förslitningar och skador kan annars uppstå om någon ofta använder tänderna som "redskap" eller om man bearbetar grov föda.

Paleoekolog

Vilka växter fanns på fyndplatsen?

Brännnäsla, Svinmålla, Råg, Ek, Svartkämpar, Tall, Lin, Skalkorn, Rödsvingel, Vårtbjörk.

Vilken slags natur tror ni det har varit på platsen?

Blandat landskap med lite skog, lite odlad mark (åkrar) med både råg, skalkorn och lite ogräs. På en del ställen växer gräs och örter och som är mark som betats av djur. Djurens bajs fungerar som gödsel och vissa växter på platsen trivs särskilt bra på gödslad mark.

Kemist

Vilken tidsperiod visar kol-14 provet?

Vikingatiden

Hur längesen är det?

900-1200 år sen

Fysiker

Vilket är högsta värdet på diagrammet?

0,70

Vilket område har individen vuxit upp i?

Södra-sydöstra Europa och mindre Asien. Se karta.

Vilka länder ingår i området?

Italien, Montenegro, Albanien, Nord-Makedonien, Serbien, Bulgarien, Rumänien, Moldavien, Ukraina, Grekland, Turkiet.

Andra intressanta fynd vid platsen

En nyckel

En skinnpung med örter

En möss-topp i någon form av metall